

Tämä FIT-sanasto on laadittu uuden suomenkielisen FIT-manuaalin käännöstyön yhteydessä tukemaan yhteistä ja johdonmukaista FIT-kieltä Suomessa. Sanaston tavoitteena on helpottaa työotteen käyttöä, koulutusta, kehittämistä ja monialaista yhteistyötä eri toimintaympäristöissä.

Sanasto on valmisteltu HelsinkiMission koordinoimana yhteistyössä monialaisen käsitetyöryhmän kanssa. Työryhmän tehtävänä on ollut tarkastella erityisesti niitä FIT-käsitteitä, jotka ovat herättäneet suomennoksissa, koulutuksissa tai käytännön työssä tulkintaeroja tai kielellisiä haasteita.

Työn tueksi kansalliselta FIT-verkostolta kerättiin kokemuksia ja näkemyksiä käsitteilyyn avulla. Tarkoituksena ei ollut löytää täydellisiä tai lopullisia vastauksia, vaan muodostaa mahdollisimman selkeä, käytettävä ja yhteisesti ymmärrettävä käsitteistö suomalaisessa kontekstissa.

Käsitteiden valinnassa on pyritty huomioimaan erityisesti:

- ymmärrettävyys ja käytettävyys käytännön työssä
- johdonmukaisuus FIT:n teoreettisen viitekehyksen kanssa
- sovellettavuus eri ammatti- ja toimintaympäristöihin
- suomen kielen selkeys ja luontevuus

Sanasto ei ole pysyvä tai suljettu kokonaisuus, vaan osa jatkuvasti kehittyvää FIT-työtä Suomessa. Toivomme, että se tukee yhteisen kielen rakentumista ja helpottaa palautetietoisuuden käyttöä eri konteksteissa.

Ystävällisin terveisin,

Koordinointi ja toimitustyö

Heidi Nygård-Michelsson

Kehittämispäällikkö, FIT-kouluttaja (ICCE)
HelsinkiMissio

Heidi Rouhiainen

Johtaja, ammattiapu ja auttaminen, FIT-kouluttaja (ICCE)
HelsinkiMissio

Sanaston valmisteluun osallistuneet

Tuija Fontell

ylilääkäri
HUS lastenpsykiatria

Milla Mäkiköksi

Perhekeskusasiantuntija, FIT-kouluttaja (ICCE) ja -koordinaattori
Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Oliwia Sarmaste

soseaaliohjaaja, FIT-kouluttaja (ICCE) ja -koordinaattori
SOTEPE, Lastensuojelun ja perhesosiaalitoimen palvelut, Helsingin kaupunki

Tiina Timperi

YTT, KM, tutkijatohtori
Itä-Suomen yliopisto

FIT SANASTO

Englanninkielinen käsite	Suosittelun suomenos	Vaihtoehtoinen käänös	Perustelut käänösten valintaan
Feedback-Informed Treatment	Palautetietoinen työskentely	Palautetietoinen hoito	<i>Palautetietoinen työskentely</i> soveltuu monialaisesti parhaiten ja on Suomessa jo vakiintunut käsite. <i>Palautetietoinen hoito</i> voi edelleen käyttää yhtä lailla silloin, kun se sopii paremmin kontekstiin. Näiden lisäksi käytetään Suomessa <i>palautetietoinen työote</i> ja <i>palautetietoinen lähestymistapa</i> kuvastamaan FIT:n laajempaa tarkoitusta ja käyttöpotentiaalia.
Treatment Response Trajectories	Hoitovasteen etenemismallit	Työskentelyvasteen etenemismallit	Käsite kuvaa työskentelyn tai hoidon aikana tapahtuvaa muutoksen kulkua, jota seurataan tyypillisesti graafisten trendien avulla. Termi etenemismallit korostaa muutoksen jäsentynyttä kehitystä ja on suomen kielessä selkeä ja luontevasti taivutettava ilmaus (sana kulku on vältetty, koska se voi tietyissä taivutusmuodoissa luoda virheellisen miellelyhtymän kustannuksiin etenemisen sijaan). Etuosa hoitovaste tai työskentelyvasta voidaan valita kontekstin mukaan.
Administrative consultation	Hallinnollinen konsultaatio		Termi kuvaa FIT-työtä tukevia konsultaatioita, jotka kohdistuvat käyttöönoton tukemiseen, esteiden tunnistamiseen ja niiden poistamiseen. <i>Hallinnollinen</i> on neutraali ja yleiskielinen vastine englannin administrative-sanalle.
Clinical consultation	Asiakastyön konsultaatio		Käsite kuvaa asiakastyön käytännön toteutusta ja palautteen kuvaajien tulkintaa tukevia konsultaatioita. <i>Asiakastyön konsultaatio</i> on suomen sosiaali- ja terveysalan konteksteissa luonteva vastine termille <i>clinical consultation</i> , koska ”kliininen” ei kata sosiaalialaa yhtä osuvasti.

Implementation	Jalkauttaminen		Jalkauttaminen kuvaa FIT-toimintamallin siirtymistä koulutuksesta ja suunnittelusta osaksi arjen asiakastyötä ja organisaatorakennetta. Termi korostaa käytännön toteutusta, jatkuvaa oppimista ja paikalliseen toimintaympäristöön mukautumista, jotka ovat FIT:ssä keskeisiä. Verrattuna <i>implementaatioon</i> sana on suomen kielessä ymmärrettävämpi ja konkreettisempi, ja <i>käyttöönottoa</i> laajempi, koska se ei painotu vain aloitushetkeen vaan myös toiminnan vakiinnuttamiseen ja ylläpitoon.
Practice champions	FIT mentorit		Kansainvälisesti <i>practice champions</i> tarkoittaa innovaation edistäjiä, jotka tukevat kollegoita työskentelytavan osaamisessa. Suomalaiseen kontekstiin soveltuu paremmin käsite <i>FIT-mentori</i> , joka kuvaa roolia selvästi ja ymmärrettävästi.
Helper	Työntekijä	Auttaja	Termiä käytetään FIT-kirjallisuudessa kuvaamaan ammattilaista, joka tuottaa palvelua asiakkaalle. <i>Työntekijä</i> toimii neutraalina ja laajasti sovellettavana käsitteenä. Vaikka <i>auttaja</i> sopii konteksteihin, joissa korostuu ammattilaisen rooli ihmisen tukena, se ei ole yhtä vakiintunut suomalaisessa kontekstissa ja sisältää tietynlaisen hierakisuuden.
Outcome	Tulos	Hoidon / työskentelyn tulos	FIT painottaa hoitotulosten systemaattista mittaamista. <i>Tulos</i> on suora, ytimekäs ja laajasti ymmärretty vastine. <i>Hoidon/työskentelyn tulos</i> täsmentää tilanteissa, joissa tarvitaan tarkempi kontekstisidonnaisuus.

Helping relationship	Yhteistyösuhde	Allianssi	Käsite viittaa asiakassuhteen laatuun ja vuorovaikutuksen toimivuuteen. <i>Yhteistyösuhde</i> on suomen sosiaali- ja terveysalalla vakiintunut. <i>Allianssi</i> tai <i>terapeuttinen allianssi</i> on tutkimusperäinen, psykoterapian kentässä hyvin tunnettu vaihtoehto.
Client engagement	Asiakkaan sitoutuminen		Käsite kuvaa asiakkaan aktiivista osallistumista ja itselleen merkityksellistä panosta työskentelyyn. <i>Sitoutuminen</i> on vakiintunut termi kuvaamaan motivaatiota, osallisuutta ja jatkuvuutta.
Alliance stool / three-legged stool	Jakkaramalli	Allianssijakkara	Metafora kuvaa allianssin kolmea ulottuvuutta asiakkaan mieltymyksistä suhteessa yhteiseen työskentelyyn (tavoitteet, tavat/keinot, työntekijän rooli) kolmena jakkaran jalkana. Metafora toimii suomeksi luontevasti muodossa <i>jakkaramalli</i> tai tarkentavasti <i>allianssijakkara</i> .
Routine outcome monitoring	Jatkuva seuranta		Käsite viittaa hoidon / työskentelyn tulosten säännölliseen, reaaliaikaiseen ja järjestelmälliseen mittaamiseen. <i>Jatkuva seuranta</i> on selkeä ja hallinnollisesti ymmärrettävä vastine.
Graph	Kuvaaja		Palautetietoisessa työskentelyssä seuranta esitetään visuaalisina käyriä. <i>Kuvaaja</i> on yleistermi graafiselle esitykselle, eikä rajaudu vain tilastollisiin kaavioihin.
Collateral rater / collateral rating	Rinnakkaisarvioitsija / rinnakkaisarvio		Termit kuvaavat henkilöä tai arviointia, joka tehdään asiakkaan lisäksi toisen henkilön toimesta (esim. vanhempi, kumppani, opettaja). <i>Rinnakkais-</i> on selkeä käsite kuvaamaan samanaikaista ja täydentävää arviointia.

Expected Treatment Response (ETR)	Odotettu hoito-/työskentelyvaste		Käsite kuvaa asiakkaan yksilöllistä ennustetta hoidon kulusta. <i>Vaste</i> on vakiintunut termi hoidon vaikutusten kuvaamisessa, ja yhdistelmä <i>hoito-/työskentelyvaste</i> toimii monialaisissa ympäristöissä. Kontekstissa riippuen voi käyttää myös pelkkä hoitovaste (terveysala) tai työskentelyvaste (sosiaaliala).
FIT consultant	FIT konsultaatioiden ohjaaja		Rooli viittaa henkilöön, joka ohjaa organisaation FIT-konsultaatioita. <i>Ohjaaja</i> kuvaa suomalaisten työyhteisöjen kontekstissa roolia, jossa ei ole varsinaista valta- tai asiantuntijapositionhierarkiaa.
FIT consultation approach	FIT konsultaatiomalli		Kuvaa systemaattista tapaa toteuttaa FIT-konsultaatioita. <i>Malli</i> on vakiintunut termi kuvaamaan tiedollisesti perusteltua toimintatapaa.
Effectiveness / effective	Vaikuttavuus / vaikuttava	Tehokkuus / tehokas	<i>Vaikuttavuus / vaikuttava</i> käytetään, kun viitataan hoitoihin, menetelmiin ja auttamissuhteisiin. <i>Tehokkuus / tehokas</i> käytetään, kun puhutaan ammattilaisten suoriutumisesta ja kyvykkyyksistä. Tämä erottelu vastaa myös tutkimuskirjallisuuden (efficacy–effectiveness–efficiency) kolmijakoa.
Effect size	Vaikutuskoko		Tilastollinen käsite, jolla kuvataan vaikutuksen voimakkuutta. <i>Vaikutuskoko</i> on vakiintunut suomenkielinen termi tutkimusmenetelmissä.
Efficacy	Teho		Käytetään kuvaamaan menetelmän vaikutusta optimaalisissa olosuhteissa. <i>Teho</i> on vakiintunut suomennos tieteellisessä kirjallisuudessa.
Efficiency	Tehokkuus		Kuvaa menetelmän tuottavuutta ja resurssien käyttöä suhteessa tuloksiin. <i>Tehokkuus</i> on yleisesti käytetty vastine.

Severity adjusted effect size	Oireen vakavuuteen mukautettu vaikutuskoko	Vakavuusasteeseen mukautettu vaikutuskoko	Termi huomioi oireiden lähtötason vaikutuskokoa tulkittaessa. Molemmat muodot ovat toimivia: ensimmäinen on yleiskielisempi, jälkimmäinen tiukempi menetelmällinen ilmaisu.
Relative effect size	Suhteellinen vaikutuskoko	Vaikutuskoko suhteessa lähtötasoon	Vertaa työntekijän tai toimipisteen tuloksellisuutta kansainväliseen, noin kahden vuoden välein päivittyvään normiaineistoon. Lasketaan vertaamalla asiakkaiden efektikokoja niiden asiakkaiden keskimääräiseen efektikokoon, jotka ovat aloittaneet työskentelyn samankaltaisella lähtötasolla samassa normatiivisessa otoksessa.